ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

...από το βάλτο, στην ανοιχτή θάλασσα

Γράφει ο **Γιώργος Βασιλάτος**

Η φτώχεια, η ανεργία, η πληγωμένη παιδεία και το κόστος υγειονομικής περίθαλψης, η έλλειψη στέγης, η πείνα, η αναγκαστική μετανάστευση, ο ρατσισμός, η ποινικοποίηση, η αποξένωση, η ταπείνωση, οι αυτοκτονίες ... Δεν είναι μόνο αυτά οι συνέπειες της οικονομικής κρίσης, αλλά και οι συνθήκες που δισεκατομμύρια κόσμου έχει βιώσει επί δεκαετίες ως συνήθως, σαν πειραματόζωο στο νεοφιλελέ πείραμα. Ωστόσο, κρυμμένοι πίσω από τις ψεύτικες υποσχέσεις του συμβιβασμού των νεοφιλελέδων, πολλοί Ευρωπαίοι βρήκαν καταφύγιο αποδεχόμενοι αυτήν την πραγματικότητα, μέχρι που το κράτος «πρόνοιας» άρχισε να καταρρέει το 2008.

Με την έναρξη της οικονομικής κρίσης, πολλοί που είχαν ζήσει στο παρελθόν τη σχετικά άνετη ζωή της μεσαίας αστικής τάξης ωθήθηκαν στη φτώχεια, σχεδόν ακαριαία. Κοινωνικές αναταραχές ακολούθησαν σε όλη την Ευρώπη. Όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και στην Ισλανδία, Ισπανία, Αγγλία, Τουρκία. Σχεδόν κάθε ευρωπαϊκή χώρα έχει βιώσει κάποιο είδος λαϊκής κοινωνικής εξέγερσης από το 2008, εκτός ίσως από τη «σταθερή» σοσιαλδημοκρατική Σουηδία.

Οι περισσότερες από αυτές ξεκίνησαν ως «μονοθεματικές» εξεγέρσεις, όπως των φοιτητών στην Κροατία, διαδηλώσεις εναντίον της εξόρυξης χρυσού στη Ρουμανία, διαμαρτυρίες κατά της διαφθοράς στη Σλοβενία, αλλά γρήγορα απέκτησαν χαρακτήρα ενάντια στη λιτότητα και το πολιτικό σύστημα ή ακόμη και τον ίδιο τον καπιταλισμό και το κράτος. Δήμαρχοι και οι υπουργοί παραιτήθηκαν, αστυνομικά τμήματα και κοινοβούλια κάηκαν, κυβερνήσεις έπεσαν.

Δεν ήταν μόνο οι ανήκοντες στον αριστερό ή στον αντιεξουσιαστικό χώρο στον πυρήνα

αυτών των κινήσεων. Σε ορισμένες χώρες, όπως η Ουκρανία και η Βουλγαρία, οι κινήσεις στράφηκαν σε μια εθνικιστική κατεύθυνση (και αυτό είναι το επικίνδυνο). Αλλά παντού, αυτές οι διαμαρτυρίες εξελίχθηκαν σε ένα χώρο στον οποίο άνθρωποι που ποτέ πριν δεν είχαν ανάμειξη με την πολιτική, αποκτούν τώρα πεδίο να εκφράσουν την οργή τους. Σε πολλά μέρη, όπως η Βοσνία, οι πιο μαχητικοί συμμετέχοντες ήταν άνθρωποι που ποτέ δεν είχαν λάβει μέρος στην παραμικρή διαμαρτυρία. Η εμπιστοσύνη στην κοινοβουλευτική δημοκρατία βυθίσηκε σε ιστορικά χαμηλό επίπεδο, και ο λαός ανακάλυψε εκ νέου την «άμεση» δράση.

Αυτές οι διαμαρτυρίες δεν ήταν καθόλου μονολιθικές, αλλά παρέμειναν πιο πολύ ρεφορμιστικές παρά ριζοσπαστικές. Πολλές κορυφώθηκαν με μικρές νίκες, όπως η παραίτηση της κυβέρνησης (Σλοβενία) ή η υπόσχεση για διαπραγματεύσεις με την πολιτική ελίτ (Βοσνία). Οι συμμετέχοντες που περίμεναν εύκολες αλλαγές μάλλον έμειναν απογοητευμένοι. Όμως, η ασταθής κατάσταση είναι μια προφανής και αυξανόμενη απειλή για την άρχουσα τάξη.

Η πρώτη αντίδραση του κράτους ήταν να ποινικοποιήσει την αντίσταση. Από τη μία πλευρά, αυτό είχε ως στόχο να εκφοβίσει όσους διαμαρτύρονταν για πρώτη φορά: συχνά οι πιο σκληρές ποινές επιβάλλονταν στους λιγότερο «έμπειρους» συμμετέχοντες, οι οποίοι δεν διέθεταν δίκτυα υποστήριξης. Από την άλλη πλευρά, η καταστολή επικεντρώθηκε σε αναρχικούς, εξωκοινοβουλευτικούς αριστερούς και άλλους αποφασισμένους εχθρούς της άρχουσας τάξης. Κατά την τελευταία δεκαετία, έχουμε δει δεκάδες κοινωνικά αυτόνομα κέντρα να χτυπιούνται από το κράτος.Ungdomshuset στη Δανία, Βίλα Αμαλίας στην Ελλάδα, Klinika στην Πράγα και «αντι-τρομοκρατικής» καταπίεση σε πολιτικές διαφωνίες, όπως η «Επιχείρηση Πανδώρα» στην Ισπανία και η συνεχής παρενόχληση συντρόφων στο Ηνωμένο Βασίλειο, Ισπανία, Ελλάδα, και άλλες χώρες που επίσης εισήγαγαν αυστηρούς νόμους αντι-διαδηλώσεων.

Η άλλη απάντηση ήταν να αναζητηθεί ακόμα και με εκλογές να επικρατήσει η «ηρεμία» για να αποκοιμηθεί ο κόσμος. Οι διαδηλωτές είχαν διακήρυξει, «κανένας δεν μας εκπροσωπεί» (αγανακτισμένοι πλ. Συντάγματος) -όχι μόνο ως καταγγελία σχετικά με τα υπάρχοντα κοινοβουλευτικά κόμματα, αλλά ως απόρριψη της εκπροσώπησης και της φιλελεύθερης δημοκρατίας. Ο λαός που μόλις είχε ανακαλύψει την πολιτική του δύναμη, πειραματιζόταν με άμεση δράση και συλλογικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων, όπως οι λαϊκές συνελεύσεις σε Ισπανία, Ελλάδα και Βοσνία. Σε απάντηση, η διανόηση του κατεστημένου και τα υστερικά ΜΜΕ που το υπηρετούσαν, απαιτούσαν οι διαδηλωτές που ανήκαν σε κοινοβουλευτικά πολιτικά κόμματα να ενώσουν τις φωνές τους και να διαπραγματευτούν με την υπάρχουσα

κατάσταση. Εμετός δηλαδή….

Την ίδια στιγμή, τότε νέα ή μικρά πολιτικά κόμματα της Αριστεράς έκαναν τοποθέτηση εντός αυτών των κινήσεων, συνηγορώντας υπέρ των κρατουμένων διαδηλωτών (όπως ο ΣΥΡΙΖΑ στην Ελλάδα), υποστηρίζοντας διαδηλωτές στα ΜΜΕ και το κοινοβούλιο (όπως Združena levica στη Σλοβενία), καθώς υποστήριζαν εμφατικά και την κοινωνική αλληλεγγύη (όπως το Die Linke στη Γερμανία). Φαίνονταν να είναι η ανάπτυξη ενός μοντέλου κόμμα-κίνημα, ενσωματώνοντας ομάδες διαμαρτυρίας και τις απαιτήσεις τους, στην οργανωτική δομή τους.

Ο ΣΥΡΙΖΑ έχει τις δικές του μοναδικές ρίζες στο συγκεκριμένο πλαίσιο της Ελλάδας. Έτσι και το Podemos στην Ισπανία, το Die Linke στη Γερμανία,το Parti de Gauche στη Γαλλία, το Radnička fronta στην Κροατία, το Združena levica στη Σλοβενία, και το Bloco de Esquerda στην Πορτογαλία. Αλλά σε αυτή την ιστορική συγκυρία, όλοι τους υπηρετούν την ίδια βασική λειτουργία. Αντιμέτωπη με τις τόσο μεγάλες κοινωνικές ταραχές, η άρχουσα τάξη έχει ξαφνικά εφεύρει νέα «χρήση» για αυτού του τύπου τα ριζοσπαστικά πολιτικά κόμματα που υπόσχονται να ενσαρκώσουν εκκλήσεις για «πραγματική δημοκρατία» μέσα, όμως, στο υπάρχον σύστημα.

Όποιες και αν είναι οι προθέσεις των «συμμετεχόντων», ο δομικός τους ρόλος είναι να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη στην εκλογική δημοκρατία όπως θέλουν να αυτοί να είναι, εξουδετερώνοντας τις «ανεξέλεγκτες» εξωκοινοβουλευτικές κινήσεις, και αποκαθιστώντας τελικά τον καπιταλισμό και το κράτος ως τον μόνο παράγοντα που μπορεί να φανταστεί κανείς για τη διατήρηση της κοινωνικής τάξης. Όταν αποκοιμήσουν το κίνημα και εισέλθουν ξανά στις αίθουσες της εξουσίας, δεσμεύονται για τη διαιώνιση των αυταρχικών θεσμών και την άνιση κατανομή του πλούτου, που πυροδότησε όλο αυτό το κίνημα εξ’ αρχής.

Σε αυτές τις στιγμές, εκείνοι που επωφελούνται από την επικρατούσα κατάσταση, είναι διατεθειμένοι να διακινδυνεύσουν μικρές αλλαγές ώστε να αποφευχθούν οι μεγάλες. Η σημερινή εκλογική δημοτικότητα αυτών των κομμάτων σε όλη την Ευρώπη δείχνει ότι το κεφάλαιο που άνοιξε με την εξέγερση του Δεκεμβρίου του 2008 έχει κλείσει. Αν όλα πάνε σύμφωνα με τα σχέδια που επεξεργάζονται τα Διευθυντήρια, τα κόμματα αυτά θα «επανεξετάσουν» τη σταθεροποίηση του καπιταλισμού και της κρατικής εξουσίας, και στη συνέχεια θα περάσουν ιστορικά, για να αντικατασταθούν ή να γίνουν τα ίδια υπερασπιστές του υπάρχοντος status quo.

Στο χέρι του λαού μας και του κάθε λαού είναι λοιπόν να εκμεταλλευτεί αυτές τις στιγμές

ώστε να επιτευχθεί η οριστική ρήξη και ανατροπή και να πάρει τη ζωή του στα χέρια του. Η Αριστερά δε θα στριμωχτεί στη γωνία, μένοντας απλός παρατηρητής και σε καμία, βέβαια, περίπτωση, αν λέγεται πραγματική Αριστερά δε θα εξυπηρετήσει έστω και με την αποστασιοποίησή της τα συμφέροντα της άρχουσας τάξης. Χρέος μας είναι να είμαστε παρόντες στους αγώνες, σε κάθε διεκδίκηση, σε κάθε δίκαιη απαίτηση. Να βγούμε στους δρόμους της ανατροπής και της ρήξης, να ζητήσουμε πίσω το μέλλον της νέας γενιάς, να οικοδομήσουμε συνθήκες για να ζήσουμε, να πάρουμε πίσω την αξιοπρέπεια που πάνε να μας στερήσουν. Γιατί ένας λαός με συνείδηση "βλέπει" σε μια συστημική κρίση την μεγάλη ευκαιρία για αλλαγή. **Από τη μικροπρέπεια στη μεγαλοπρέπεια, από το βάλτο στην ανοιχτή θάλασσα…**